

MAJANDUSTEATED

БЮЛЛЕТЕНЬ КОНЬЮНКТУРНОГО ИНСТИТУТА

KONJUNKTUURINSTITUUDI VÄLJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.
Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüüti 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe

Nr. 39

Tallinn, 1. oktoobril 1940

VI aastakäik

SISU:

СОДЕРЖАНИЕ:

	Lk.		Стр.
PÕLLUMAJANDUS		СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ОТДЕЛ	
Noorlinnu nuum kanapidamises . . .	590	Откармливание цыплят	590
Uusi põllumajanduslikke tööstustoorai- neid NSVL-us.	593	Новые технические с.-хоз. культуры в СССР	593
ENSV rahvaarvu loodusliku liikumise indeksid 1940. a. augustis	594	Показатели естественного движения населения ЭССР в августе 1940 г.	594
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ТОРГОВЛЯ	
Raudteetegevus juulis 1940. a.	595	Железные дороги в июле 1940 г.	595
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ	
Võiturg	596	Масло	596
Juustuturg	596	Сыр	596
Kaseiin	597	Казеин	597
Peekoniturg	597	Бекон	597
Tapaloomade- ja lihaturg	597	Убойный скот	597
Toornahkade turg	598	Кожя	598
Kanamunaturg	598	Яйца	598
Piimaturg	598	Молоко	598
Teraviljaturg	599	Зерновые продукты	599
Kartuliturg	599	Картофель	599
Aedviljaturg	599	Овощи	599
Kalaturg	600	Рыба	600

PÖLLUMAJANDUS

NOORLINNU NUUM KANAPIDAMISES. ОТКАРМЛИВАНИЕ ЦЫПЛЯТ.

Agr. A. Pung.

ENSV-s on munakanapidamine näidanud viimaseil aastail pidevat tõusu. Kanade arv (6 kuud ja vanemad) ulatus k. a. juunis 1548 040-le, võrreldes m. a-ga on suurenenine 4,3%. Kukkede arv oli k. a. 125 950, näidates m. a. ca 3% langust. Vastavalt kanade arvule on tõusnud linnusaaduste tootang. 1939. a. oli munatootang 168,2 milj., millisest eksporditi ligi 50 milj. muna. Peale munatootangu esineb kanapidamises kõrvalsaadusena linnuliha, mille kogust hinnati 1938/39. a. 1927,2 tn-le. Kanaliha väljavedu 1939. a. esines üksikute väiksemate saadetistena, mistõttu koguselt ei omanud eksport mainitavat tähtsust. Seega kasustati kanaliha-kogus peamiselt siseturul. Elaniku kohta oleks kanalihatarvitus aastas 1,5 kg. Mainimisväärt kanapidamissaadus on ka suled. Kui meie kanapidamisel on praegusel hetkel munakanapidamise iseloom, ei või ometi jätta tähelepanuta ka kõrvalsaadusi ja nende õiget majanduslikku kasutamist. Esmajoones mainitagu siin kanaliha tootmise ja turustamise ning kasutamise küsimusi.

ENSV kanapidamise seisukohalt asusime senini munakanapidamisrajoonis. Linnuliha kasustamine linna- ja tööstuskeskuste turgudel oli väike. Praakkanade ja kukktibude nuuma ei esinenud üldse ja turustati vähemväärtuslikku kanaliha. Kanalihaturg oli organiseerimata. M. a. lõpul kerkis esile ühingu „Eesti Munaeksport“ kavatsusi kanaliha kokkuostuks ekspordi otstarbeks ja üldise kanalihaturu korrastamiseks. K. a. meie majanduslik struktuur on muutunud väga otsustaval määral, mistõttu meil on avanemas turge NSVL-u suuris tööstuslinnades, esmajoones Leningradis. Seega oleme tunduvalt muutnud asendit turukeskuste suhtes. Eelduste kohaselt peaks avanema võimalus meie linnuliha suuremaks turustamiseks. K. a. sügisel on „Eesti Munaeksport“ alanud tapalindude ulatuslikuma kokkuostuga. 6. IX k. a. noteeriti esmakordselt ka tapalindude

hinnad. Noored kuked 0,8—1,5 kg maksuvad praegu noteeringu alusel 72 s. kg ja vanade kanade ning kukkede, kellede raskus on üle 1,5 kg, eluskaaluhinnaks on 85 s. kg. Ühtlasi lõpetati alla 800 g kukkede kokkuost.

Arvestades neid majanduslikke muutusi, kuhu on asetunud meie kanapidamine, tuleks hakata munakanapidamise kõrval juhtima enam tähelepanu ka kanaliha tootmisele, mis annaks parema tasuvuse kogu kanapidamisele. Meie praeguse munakanapidamisstruktuuri juures tuleks lihatootmiseks kasutada eriti kukki, nii et linnuliha kujuneks märkimisväärseks kõrvalsaaduseks kanapidamises. Kui olukord linnulihaturul muutub niivõrd kindlaks, et tasuvusküsimuses ei ole kahtlusi, võib juba võtta kasutamisele lihamunakanu (rood-ailend) ja isegi lihakanu.

Munakanapidamises on kukktibude nuum. Откармливание цыплят-петушков. kukktibude kasustamine lihatootmiseks olulise tähtsusega majanduslik küsimus. Kuna eesmärgiks on noorkanade üleskasvatuskulude vähendamine, tuleb iga võimalust kasutada sissetulekute suurendamiseks. Munakanapidamises on kalkulaatiivsete arvutuste andmeil selgunud, et kukktibude üleskasvatamine on majanduslikult kahjulik. Kukktibud tõstavad noorkanade hinda üsna mainimisväärselt. Parim oleks kukki kõrvaldada päevaste tibudena surmamise teel. Kukktibude sortimine päevaste tibudena on teinud märgatavaid edusamme eriti jaapanlaste poolt levitatud meetodi kohaselt. See nõuab aga suurt praktilist vilumust ja teadaolevail andmeil ei ole sortimine kanakasvandusis meil leidnud kasutamist. Seega tuleb paratamatult kasvatada kukktibusid üles nende äratundmiseni. Tavaliselt on võimalik viia eraldamist läbi 4—5 näd. vanusest. Kuded asetatakse erisöödale ja eriruumi nuumamise otstarbel. Kukel on sel ajal ka suurem söödakulutus. Hea nuuma korral kaalub kukk

7—8 näd. vanuselt 450 g. Saksa andmeil on 7—8 nädala vanuse noorlinnu üleskasvatuskulude ositus talundeis järgmine:

	Kanad	Kuked
	%	
Päevase tibu väärtus	46,7	44,6
10% kadu	4,6	4,4
Söödakulu	22,0	25,5
Kütte- ja töökulu	8,7	8,3
Amortisats. ja kapitalitasu	12,7	12,1
Desinfektsioon ja muu väljaminek	5,3	5,1
Kokku	100,0	100,0

Seega valdavam kulu on päevase tibu hind, mis moodustab ligi pool 7—8-nädalase noorkana hinnast. Söödakulu on ligi veerand väljaminekuist, kusjuures kukktibude söödakulud on veidi suuremad kui noorkanade söödakulud. 7—8-nädalase kuke realiseerimine 450 g raskusena annab juba tunduva noorkana hinna vähenemise kui toimunuks 4-nädalase kuke hävitamise juures. Saksa andmeil maksub noorkukk talundeis 7—8 näd. vanuselt 1,57 RM; kui 450 g kuke hind on 0,90—1,00 RM, on kahju 0,67—0,57 RM, mille juurdearvamine teeb noorkana hinnaks 2,07—2,17 RM. Kui noorkukk oleks hävitatud kohe tundmismomendil, s. o. 4-nädalase, oleks noorkana hinnaks kujunenud 2,63 RM. Seega on kuke üleskasvatus ja nuum 7—8-nädalaks andnud tunduva efekti noorkana üleskasvatuskulude vähendamiseks. Teiseks oleks kahjulik hävitada kukktibusid kuu vanuselt. See oleks rahvamajanduslikult raiskamine, kuna linnulihatoodang seega tunduvalt väheneks. Tuleb teha võimalikult kõik, et kasulikult korraldada kukktibude nuuma. Saksa linnukasvatusekatsejaamades on korraldatud noorlinnu nuumamise alal arvukalt katseid. Tähelepanuväärivaid töid on esitanud prof. F. Lehmann, kes on katsetanud kukktibude nuumaga mitmesuguste tõugude juures. Katseis algas tibu nuum 4—5 näd. vanuselt, s. o. ajal, mil oli tunda kukktibusid ja võimaldus nende eraldamine. Nuumsöödana on prof. Lehmann kasutanud mitmesuguseid segusid; üks levinum neist oli järgmine.

maisi	28,0 %	pärmi	6,25%
otra	28,0 %	kalamaksaõli	2,00%
kliid	30,0 %	mineraalsööta	2,00%
lihajahu	6,25%		
kalajahu	7,50%		100 %

Võrdlusena kasustati munakana leghorni kukktibude nuuma lihakana mehhelni kukktibudega. Kukktibud näitasid nelinädala viisi (28 päeva) järgmist juurdekasvu:

Nelinädal	Algkaal	Lõppkaal	Päevane juurdekasv	Toitainete kasustus	Vääristusarv
1. Leghornid					
1	209,7 g	646,4 g	15,6 g	42,30 g	274
2	654,3 g	1 072,0 g	14,92 g	49,54 g	332
3	1 072,0 g	1 434,8 g	11,88 g	55,31 g	465
2. Mehhelnid					
1	266,0 g	832,0 g	20,96 g	55,43 g	268
2	853,0 g	1 732,0 g	31,39 g	89,21 g	284
3	1 732,0 g	2 462,0 g	26,07 g	90,93 g	349

Seega on päevane juurdekasv leghorni kukktibudel tunduvalt nõrgem kui mehhelnel, eriti on see märgitav 2. nelinädalal, mil juurdekasv on leghornil poole väiksem. Vääristusarv näitab nuuma tasuvust, s. o. kui palju toitaineid läheb tarvis 100 g juurdekasvu tootmiseks. Sellest lähtudes on väiksem vääristusarv kasulikum. Mehhelni tõugu kukkedel on toitainete tarvitus küll suurem, kuid 100 g juurdekasvu saavutamiseks on toitainete kogus suhteliselt väiksem kui leghornil. Võrreldes 12-nädalase nuumamise tulemusi mõlemal tõul saame järgmised arvud:

Algkaal Lõppkaal Juurdekasv Vääristusarv

Leghornid	209,7 g	1 434,8 g	1 225,1 g	347
Mehhelnid	266,0 g	2 462,0 g	2 196,0 g	300

Juurdekasv mehhelni tõugu kukktibudel on ligi 100% suurem kui leghornidel, seevastu aga toitainete kasustus ainult 50% suurem. Nuumamise kasulikkust tõstab väga kujukalt esile vääristusarv, mis leghornil on 347 ja mehhelnil 300. See vahetõde näitab, et mehhelni kui lihakana kukktibude nuum on tunduvalt tasuvam 3 kuu jooksul kui leghornil. Eriti nõrka tulemust näitavad leghornil kolmanda kuu nuumamistulemused, kuna vääristusarv on 465 mehhelni 349 vastu. Seega esineb leghorni tõugu kukktibude nuuma kasulikkuse piir ca 2 kuu piires. Leghorni kukki võib nuumata vaid 12 nädalani (üks kuu üleskasvatust ja 2 kuud nuumamist), mil nad peaksid olema müügikõlblikud. Võrreldes ka-

he nuumamiskuu tulemusi on vääristusarvul väiksem vahe:

	Lõppkaal	Juurdekasv	Vääristusarv
Leghornid	1 072,0 g	854,4 g	803
Mehhelnid	1 732,0 g	1 466,0 g	276

Sel juhul on leghorni kukktibu nuumamise kasulikkus vääristusarvu järgi normaalpiires ja nuumamise lõpetamine oluline. Siit võime järeldada, et leghorni kukktibu intensiivse nuuma korral oleks tema eluskaalu ülempiiriks 1 kg. Kui nuumamisel ületada see piir, on toitainete kasustus tunduvalt nõrgem. Leghorni kanadel ei ole nuumaomadusi, mistõttu eriti lihakanad on neist kasulikud raskema tapalinnu kasvatamisel. Eriti roodailendi ja mehhelni noorkanade juures on 3-kuine nuum Saksa andmeil kasulik ja neid kasustatakse siis ehtsa praekana-poulardi saamiseks. Leghorni kukktibude nuuma juures on vajalik lühike ajavahemik, nii et nad on tapaküpsed 10—12 näd. vanuselt. Vääristusarv näitab isegi, et nende nuum on kasulik vaid ühe kuu ulatuses, s. o. kuni 650 g elusraskuseni. Kuna selliste kukkede turustamisega on raskusi, on kahekuine nuum meie oludes edukam arvestades turunõudeid.

Kukktibude nuuma juures on olulise tähtsusega nuumamise kiirus, kuna tapaküpsus kanade juures saavutatakse palju kiiremini kui muude loomaliikide juures. Sellest lähtudes on tasuvus ikka normaalpiires, siis kui söödakasustus on parim. Parimaid tulemusi silmas pidades piiratakse nuumamiseks üleskasvatatud kukkede liikumist, asetades need kinnisesse ruumi või nuumamispuuri. Liikuvuse piiramine algab 4—5 näd. vanuselt äratundmismomendist alates. Puuri ei asetata üle 16—18 looma, neid sortides raskuse järgi. Nädalati toimub kaalukontroll ja kõrgema-kaalulised viiakse üle raskemate lindude puurisse. Parimate nuumamistulemuste saavutamiseks antakse kukktibudele pudrutaolist sööta ilma joogita. Tavaliselt kääritatakse sööt. Selles sööt koosneb 85% maisi-, kaera-, odra- ja söödajahude ning kliide segust, 14% kala- ja lihajahust ning 0,5% süsihappu- ja 0,5% vosvorhapulubjast. Söödajahu segatakse lõssi, juustuvee või mõne piimapreparaadiga ja lisatakse pärmi. Saadud segu lastakse käärida kuni 36 tundi ja serveeritakse tibudele. Nuumamisruumi temperatuur on paras 20—22° juures. Ka. pimendamisvõimalused on

vajalikud söödavaheaegadel. Uuemail Saksa andmeil on koostatud nuumsöödasegusid tibudele: 15% nisukliisid, 20% kartulihelbeid, 20% kaeratangu, 10% suhkrupediilõikude tangu, 10% odrasöödajahu, 10% valgukontsentraati, 10% kalajahu, 3% puusütt, 1,5% teokarpe, 0,5% kloorkaltsiumi. Selle segu juures on märkimisväärne teravilja asendamine kartulihelvetega ja suhkrupediilõikudega, mis teeb nuumsööda tunduvalt odavamaks.

V. Stahl'i andmeil on pandud noorkukki kartulinuumale, kusjuures on antud päevas 17,5 g otra ja 7,5 g tursajahu ning värskeid keedetud kartuleid isu järele. Teises katses asendati kartuleid kartulihelvetega. Pealeselle anti 5—10 g rohelist sööta päevas. Kartuli- ja kartulihelbenuumal arenesid kuked hästi. Nuum algas 45 päeva vanuselt ja kestis 77 päeva, kusjuures lõppkaaluks saavutati kartulinuumal 966 g. Juurdekasvu saavutati selle aja jooksul 649 g ja selle saavutamiseks kulus 1 348 g otra, 577 g tursajahu, 11 548 g kartuleid, 490 g rohelist sööta. Päeva kohta kasustas noorkukk 17,5 g otra, 7,5 g tursajahu, 150 g kartuleid ja 6,4 g rohelist sööta. Kartulihelvete katseis olid tulemused peagu samad, kusjuures 680 g juurdekasvu kohta kasustati 2 524 g kartulihelbeid ehk 37,67 g päevas. Keskmise päevane juurdekasv oli 3,43 g kartulinuumal ja 10,16 g kartulihelbenuumal. Seega oli kartulihelbenuum parema tulemusega. Võrreldes seanuumaga on toitainekasustus kukkede juures nõrgem ligi 40%, mistõttu rahvamajanduslikult ei ole õige asetada kukki kartulinuumale sigade asemel. Küll on aga võimalik nuumata noorkukki kartulite ja kartulihelvetega, mis teatud hinnavahekorris on kanapidamise seisukohalt tähtis ja linnuliha tootmiseks kasulik. Kanapidamise kui eramajapidamise seisukohalt on kuku nuum seanuumaga üheväärne, kui hinnavahekord sealihaga ja kanaliha vahel on teatud vahekorras. Saksas oli kartulinuum kukkede juures sama edukas nagu sea juures, kui hinnavahekord oli 100:160 linnuliha kasuks. Meil on lihahindade vahekord olnud võrdne, nii et kuku nuum osutuks halvemaks seanuumast. Arvestades aga kanapidamise tugevdamise vajadust ja viimase tasuvuse parandamist, peaks nuumamist siiski arvestama eriti munakanade üleskasvatustulude vähendamiseks.

**Kukkede
turustamine.**
Обыт петушков.

Kukktibusid võiks turustada meie kanapidamisest pärast äratundmist 4—5 näd. vanuselt vastavaile üleskasvatus- ja nuumamisasutisile, nagu see oli viisiks Lääne-Euroopa linnukasvatustsmas. Seega vabaneksid munakanapidamised varakult „muidusõjajast“ kukktibudest. Nuumamisasutisel oleksid seadised tibude nuumamiseks ja tibude suure arvu korral võiks nuumamist korraldada tunduvalt odavamini. Vastavalt sellele oleks vajalik ka linnutapamaja asutamine. See võib toimuda aga kindla turu korral. Koduse nuuma teostamine kanakasvandusis on seotud raskustega. Esmalt vastavate ruumide ja seadiste olemasolu vajalikkus ning tööjõunõudluse küsimus on siin raskuseks. Parema majandusliku efekti saavutamiseks on vajalik kukktibude intensiivne nuum, nii et need 10—12-nädalaselt oleksid tapaküpsed. Kui kukktibu kasvatada üles vabana ilma nuumata, on 10-nädalane kukk

võrdlemisi lahja ja tema hind madal. Seega on puhttulunduslikult vajalik kasvandusis kukkede nuumamine nende turustamiseks lihaloomanana. Eelkirjeldatud viis kinnisis ruumes ja puuris on seega kohane ka meie oludes. Nuumatud kukkede müük võiks toimuda elusalt vastavale kokkuostuasutisele. „Eesti Munaeksport“ on valmistanud eluskanade veoks erilised kastid, milledeks transport on kõigiti soodus. Kukkede tapmine kodus ja müük lihana on võimalik väiksemate partiide turustamisel. Tähelepanu tuleks kukkede kasutamisele juhtida kodumajapidamises tootluseks.

Kokkuvõttes on kukktibude kasustamine lihakanana suureks toeks munakanapidamise tasuvuse tõstmiseks. Vääruslikuma kanaliha saamiseks on kukktibude kiirnuum vajalik. Leghorni kukktibude nuum on kasulikuse piires vaid 1 kg raskuseni, mistõttu nuumatud kuke müük peaks toimuma 10—12 näd. vanuselt.

UUSI PÖLLUMAJANDUSLIKKE TÖÖSTUSTOORAINEID NSVL-US.
НОВЫЕ ТЕХНИЧЕСКИЕ С.-ХОЗ. КУЛЬТУРЫ В СССР.

V. Peil.

Viimase kahe viisaastaku kestel NSVL-u tööstustoorainete baas rikastus uute toorainetega, milledega teda hakkas varustama üha arenev põllumajandus. Toorained, milliseid tsaarriaegses Venes veeti hulgaliselt sisse välismaalt, toodetakse nüüd sisemaal tööstuslikus ulatuses. See endavarustamisprotsess käib edasi ja uute põllumajanduslike tööstustoorainete nimistu täiendub iga aastaga. Ühtlasi paraneb mihus ja laienevad nende kasutamisi viisid ning -otstarbed. Uutest toorainetest, milliseid NSVL-us hakati kasutama, võiks nimetada järgmisi: tekstiilialal — lõunakanep, kenaf, rami, kanatnik; taimeõlide alal — soja, arahis, kunžut, tungipuu; piiritustööstuse alal — topinambur, sigur; arstirohtude ja eeterõlide valmistamise alal — koriander, piparmünt, lavendel, köömened, anis jm.; kummitööstuse alal — kok-sagõz, tau-sagõz, gvajula jm.

Eriti hoogu võttis viimasel ajal tavalise kanepi kasvatamise kõrval lõunakanepisortide

— itaalia, jaapani, mosdokki ja kuuba kanepi kasvatamine. Lõunakanepi külvipind tõusis viimase viisaastaku kestel enam kui 5-kordselt, s. o. 1933. a. 44,3 tuh. ha-lt 1938. a. 230,5 tuh. ha-le. Samuti on laienenud džuuudi asendajate kenafi (bomby kanepi), kanatniku ja teiste külvipinnad. Kenafikülvipind moodustas 1938. a. juba 42,1 tuh. ha ja kenafi üldtoodang samal aastal oli 91 455 tn. Kenafikülvipinna suurendamine 100 tuh. ha-ni kindlustab NSVL-u tööstusele küllaldaselt tooraineid, millised asendavad džuuudi ja džuuudi sisseveo vajadus seega kaob. Kenafist valmistatakse kotiriiet, nõõri jne. Ka meil hakkatakse džuuudi asemel kasutama kenafit. Pioneerina sel alal esineb Narva Linavabrik. Kenafi kasvatuskohtadeks NSVL-us on Ukraina, P.-Kaukaasia, Krimm ja Keskk-Aasia.

Teiseks heaks džuuudiasendajaks osutub nn. kanatnik. Kanatniku külvipind ei ole veel kuigi suur, veidi üle 8000 ha, kuid iga aastaga seda laiendatakse. Peale kenafi ja kanat-

niku mainime veel ramid ja kendõri. Rami (hiina nõges) kiud on väga kõrgeväärtuslik, tema pikkus ulatub keskmiselt üle 30 mm. Kiud on elastne ja vastupidavam linast 4 ja puuvillast 3 korda. Ramid kasustatakse kas puhtal kujul või segatult puuvillaga eririide-sortide valmistamiseks, aviokangaste, pitside, musliini ja muude säärase toodete valmistamiseks. Ramid kasvatatakse Batumi rajoonis ja Lenkorani rannikul.

Uutest õlitaimedest nimetame sojajät (mandžuuria uba), arahisi, kunžuuti, tungipuud, perillat jm. Nende külvipinnad moodustavad kokku üle 500 tuh. ha. Mainitud taimede õlisid kasustatakse mitmetlaadi tööstuses. Sojaõli läheb toidu- kui ka tehniliseks otstarbeks. Soja, mis kasvas algul ainult Kaug-Idas, kasvatatakse nüüd ka Ukrainas ja P.-Kaukaasias. Arahisi- ja kunžuudiõli kasustatakse kondiitersaaduste, margariini ja mitmesuguste konservide valmistamiseks. Kasutoor- ehk riitsinusõli kasustatakse meditsiinis, parfümeerias, lennuasjanduses, tekstiiltööstuses jm.

Peale selle valmistatakse uutest õlitaimedest värnitsat, värve, linoleumi, lakke jne.

Piiritustööstuses uute toorainetena esinevad mais, sigur ja topinambur ehk maapirn (üks päevalille eriliikidest). Kautšukki sisaldavaid taimi hakati NSVL-us arendama 1924. a. Välismaised taimed ei osutunud NSVL-u kliimaohtudele sobivaiks, mistõttu NSVL-u teadlasil ja kolhoosnikel tuli otsida

sisemaal leiduvaid sellekohaseid taimi ja neid aretada. Väärtuslikemaiks osutusid hondrilla, kok-sagõz, tau-sagõz ja krõm-sagõz. 1938. a. kok-sagõzi külvipind moodustas 25,2 tuh. ha, tau-sagõzil — 1200 ha, gvajulal — 850 ha jne. III viisaastaku lõpuks tahetakse võtta kautšukki andvate taimede alla kolhoosides ja sovhoosides kokku üle 250 tuh. ha. Kok-sagõzi kultiveeritakse ka Leningradi rajoonis, mis laseb oletada, et ta osutub sobivaks põllukultuuriks ka meil.

Eeterlike õlide kultuurid — koriander, piparmünt jm. — osutuvad toorainete baasiks parfümeeria-, kosmeetika-, seebi- ja toit- ning maitseainetetööstuses. Nende kultiveerimisele pandi alus alles II viisaastaku täitmise ajal.

1938. a. eeterlike õli- ja rohutaimede alla kuulus kokku 171,1 tuh. ha. Kõiki mainitud taimi veeti varem sisse välismaalt. Erilist rõhku eeterlike õlitaimede külvipindade laiendamisele hakati panema pärast sellekohast NSVL-u rahvakomissaride otsust 1937. a. Uutest taimedest võeti sellest ajast kasutamisele sidruni eukalüpt, sidruni sorgo, verbeen (raudürdid), žasmiin jne.

Uute tehniliste kultuuride aretamine käib NSVL-us tõusuteed. Nende külvipindade laiendamine ja saagitõstmine vabastab NSVL-u tööstuse mainitud toorainete sisseveo vajadusest välismaalt. Uute kultuuride aretamine toimub plaanikohaselt ja on läbiviidav ainult tänu sotsialistliku põllumajandusorganisatsiooni olemasolule ja tihedale koostööle tööstuse ning põllumajanduse vahel.

ENSV RAHVAARVU LOODUSLIKU LIIKUMISE INDEKSID 1940. A. AUGUSTIS.

ПОКАЗАТЕЛИ ЕСТЕСТВЕННОГО ДВИЖЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ ЭССР В АВГУСТЕ 1940 ГОДА.

Rahvaarvu loodusliku liikumise indeksid koostatakse sissetulevate teadete alusel abiellumusest, sündimusest ja suremusest. Võrreldes m. a. g. suurenes sündide arv 1940. a. aug. 0,7%, mis näitab, et jooksva aasta eelmise 7 kuu (jaanuar-juuli) kestel ilmnenuid sündimuse väike tõus jätkub endises ulatuses ka aug. Suremus tõusis 1940. a. aug.

2%, mis samuti näitab suremuse tõusu jätkumist, kuid märksa väiksemal määral võrreldes eelmise 7 kuu omaga, mil suremus ületas keskmiselt m. a. 6,1%. Kogu 8 kuu kohta ületas suremus m. a. oma 5,7%. Erandi moodustab aug. abiellumus. Jooksvale aastale omane abiellumuse langus, mis ulatus 7 eelmise kuu kestel 5,2%-ni, asendus järsu abi-

ellumuse tõusuga. 1940. a. aug. suurenes abiellumuste arv võrreldes m. a. sama kuuga 97,3% ehk ligi kahekordselt, mistõttu paranes abiellumusindeks ka kogu 8 kuu kohta, ületades m. a. oma 4%. Aug. abiellumuse kõikumuse amplituud eelnenud aastail ei ole kunagi ulatunud 1940. a. tasemeni. Viimase 18 aasta jooksul leidis suurim kõikumus aset 1923. a., mil aug. abiellumus tõusis võrreldes 1922. a. aug. 36,2%, ja 1924. a., mil a. a. abiellumuse tõusule järgnes 45,6%-ne langus. Seega osutub 1940. a. aug. abiellumuse tõus erakordselt suureks võrreldes eelmiste aastate omaga.

Abiellumuse, sündimuse ja suremuse % e. a. sama aja arvudest.

Сведения о браках, живорожденных и смертях в 0/0-х к тому же месяцу минувшего года.

	Jaan.	Veebr.	Märts	Apr.	Mai	Juuni	Juuli	Aug.
Abielusid — браки:								
1940	87,5	75,1	140,0	57,9	94,8	122,5	93,2	197,3
1939	99,1	99,0	96,5	105,5	132,4	87,5	92,6	105,3
Süüde — рождения:								
1940	98,0	104,7	94,6	106,7	95,9	98,5	106,5	100,8
1939	97,6	96,3	106,6	102,8	99,6	100,3	99,5	94,6
Surmajuhte — смерти:								
1940	109,3	120,3	94,6	108,2	102,7	102,5	103,1	102,0
1939	103,2	101,0	103,7	83,9	92,9	109,3	101,4	109,6

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

RAUDTEETEGEVUS JUULIS 1940. A.

ЖЕЛЕЗНЫЕ ДОРОГИ В ИЮЛЕ 1940 Г.

Raudteetegevuses k. a. juulis väärrib erilist tähelepanu kaubavedu, millel suurenesid veetud kauba kogus kui ka veojõudlus. Kui m. a. veeti 216 tuh. tn maksulist kaupa, ületab k. a. vedu selle 85,6%, suurenedes 401 tuh. tn-le. Veojõudluse elavnemine on aga märksa suurem, ja seda just mitmete kaubaveo eriliikide veokauguse piknemise mõjustusel. Transiitvedu, mis m. a. ei evinud nimetamisväärset osatähtsust veojõudluses ja mille ühe tn keskmiseks veokauguseks oli 145,0 km, moodustab tänavu 32,3% maksulise tn-km üldarvust ja ühe tn keskmiseks veokauguseks on 268,3 km. Väljaveo osatähtsus veojõudluses on 8,8%, mis ületab m. a. üle 70 korra ja ühe tn keskmiseks veokauguseks on ca 250 km. Kui kohaliku veo osatähtsus oli m. a. ca 75% tn-km üldarvust, ka hanes see k. a. juulis üha suureneva välisveo tõttu 35,9%-le. Üldarvus ületab k. a. juuli maksulise kaubaveo veojõudlus mulluse 33 285 tuh. tn-km ehk 157,7%, suurenedes 24 358 tuh.-lt 62 645 tuh.-le.

Raudteetegevus suurenes laiarööpmelisel teel peagu kolmekordseks, kuna kitsarööpmelise tee tegevus elavnas ainult 7,2%.

Pagasit veeti tänavu 0,9 tuh. tn m. a. 0,8 tuh. tn vastu ehk 11,1% enam. Tn-km arv suurenes 12,1% ehk 74:66 tuh. vastu k. a. kasuks.

Raudteeveosüsteeme täiendati juba mõni aeg tagasi veoautode töölerakendamisega, millede kasustamine aina levib. Raudteede Talitusele kuuluvad veoautod töötavad enamikus linnades, Tallinnas, Tartus ja Viljandis ning peavad ühendust ka maal, nimelt Puka-Tõrva, Palupera-Otepää ja Palupera-Rõngu vahel. Raudteede Talituse autod vedasid 13 563 saadetist m. a. 14 840 saadetise vastu ehk 8,6% vähem, kuna veetud tonnaaž suurenes m. a. 1222 tn-lt 1358 tn-le ehk 11,1%, mille põhjustajaks oli ühe saadetise keskmise kaalu raskenemine m. a. 82,3 kg-lt 100,1 kg-le ehk 21,6%. Veojõudlus ei suurenenud aga samal määral, vaid mõjustatuna ühe tn keskmise veokauguse lühenemisest tõusis m. a. 19,0 tuh. tn-km-lt 19,5 tuh. tn-km-le ehk 2,6%. Renditud veoautode vedu suurenes aga m. a. 6008 saadetiselt 7389 saadetisele ehk 23,0%, tonnaaž 782 tn-lt 1124 tn-le, veojõudlus 19,0 tuh. tn-km-lt 39,4 tuh. tn-km-le. Seejuures suurenes veel ühe saadetise keskmine kaal

m. a. 130,1 tn-lt 152,1 tn-le ehk 16,9% ja ühe tn keskmine veokaugus 24,3 km-lt 34,7 km-le ehk 42,8%.

Kui raudteetegevuses näeme suurt elavnemist laiarööpmelisel teel, siis veoautode tegevuses tõusis kaubavedu samavõrdselt, s. o. ca 3-kordselt kitsarööpmelise tee piirkonnas. Et aga veoautode veod evivad suhteliselt veel väikest osatähtsust raudteele juurde- või ära-veos, ei nähtud nende silmatorkavat mõjust raudteevõrkudes.

Reisijateliiklus ületab vaid tagasihoidlikult mulluse. Üldse kasustas liikluseks raudteed 1127 tuh. tasulist reisijat m. a. 1006 tuh. vastu ehk 12,0% enam. Vastavalt reisijate arvuks tõusule suurenes ka reis.-km arv 11,6% ehk 39 730:35 611 tuh. vastu k. a. kasuks. Reisijate üldarvust moodustavad lühimaa-reisijad 45,8% osatähtsuse m. a. 46,0% vastu, kusjuures aga lühimaa-reisijate veojõudluse osatähtsus ulatub ca 9,4% mõlema tegevusaasta juulis. Lühimaa-reisijateliiklus ületab m. a. arvuliselt kui ka veojõudlusest ca 11%, kuna pikamaa-reisijate arv suurenes

12,5%, veojõudlus aga 13,6%, ehk esimene 611:543 tuh. ja teine 36 003:32 306 tuh. vastu k. a. kasuks.

Elavnenud veod põhjustasid ka tulude enamlaekumise. Üldse laekus tänavu 2391 tuh. kr. m. a. 1507 tuh. kr. vastu ehk 58,7% enam. Osatähtsusest suurimaks tuluallikaks on kaubavedu, millest laekus jaamakassade rahalise läbikäigu kokkuvõtete järgi 66,8% m. a. 54,2% vastu tulu üldsummast, ehk 1597 tuh. kr., mis ületab m. a. laekunud 817 tuh. kr. tulu 95,5%-ga. Võrreldes kaubaveost laekunud tulude suhtelist suurenemist kaubaveo veojõudluse suhtelise suurenemisega selgub, et tulude laekumine ei ulatu samale tasemele. Tulude suhteline vähemlaekumine on tingitud odavamate veotariifidega veetava kauba osatähtsuse suurenemisest.

Reisijateliiklusest laekus tänavu 729 tuh. kr. m. a. 632 tuh. kr. vastu ehk 15,3% enam. Pagasiveost laekus 42 tuh. kr. m. a. 36 tuh. kr. vastu ehk 16,7% enam ja muud tulud ületavad m. a. 22 tuh. kr. 1 tuh. ehk 4,5% võrra.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ.

ВӨИТУРГ — МАСЛО.

Võihinna kujunemine m. n. toimus e. n. tasemel. Meie eksportvõile noteeriti endine hind, s. o. 215 s. kg franko saatejaam. Noteeritud hind kehtib 23.—29. IX s. a. sissetulnud või kohta. Tendents kindel.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	—	lanavõi 215—221, köögivõi 210—215
Tartus	—	" 215—221, " 200—213
Viljandis	—	" 220, " 200—215
Valgas	—	" 215, " 200—215
Pärnus	—	" 231, " 210—215
Rakveres	—	" 215—221, " 210—215
Narvas	—	" 215, " 200

JUUSTUTURG — СЫР.

Juustuturuseisund püsib kindlana. Tallinnas noteeriti 30. sept. juustule järgmised hinnad. Eksport-sveitsi juust franko Tallinn noteeriti:

Sveitsi juust hinnati:

	Juusturattia raskus	
	80 kg. ja enam	alla 80 kg.
13 A palli	143 s. kg.	138 s. kg.
12 B "	140 " "	135 " "
11 A "	135 " "	130 " "
11 B "	132 " "	127 " "
10 ABC palli	147 " "	147 " "

Nimetatud juustude vanus peab olema vähemalt 120 päeva. Sisuturu-juustuhinnaks noteeriti franko Tallinn: šveitsi juust 147 s. kg, edami, rasva väh. 45% — 125—135 s. kg, ja rasva väh. 25% — 115 s. kg, bakstein — 130—135 s. kg ja tilsi juust — 130—150 s. kg. Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on vähemalt 35% rasva, 140—155 s. kg, rasvasisaldusega vähemalt 45% — 170—215 s. kg ja vähemalt 50% rasvasisaldusega juust — 230 s. kg. Eksportitava šveitsi juustu eest saavad juustutööstused ühes juurdemaksuga järgmist hinda:

	Juusturaita raskus	
	80 kg. ja enam	alla 80 kg.
12 A palli	198 s. kg.	198 s. kg.
12 B "	185 " "	180 " "
11 A "	180 " "	175 " "
11 B "	157 " "	152 " "

Aug. on Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaamale esitatud 22 125 kg juustu, millest väljaveoks oli kõlblik 20 457 kg ehk 92,5%. Seega k. a. aug. esitatud juustu kogus on 6 253 kg ehk 22,0% väiksem kui m. a. aug.

Aasta algusest kuni 1. sept. on esitatud juustu 150 731 kg m. a. 240 582 kg vastu. Seega esitati k. a. 8 kuul juustu 89 851 kg ehk 37,3% vähem kui m. a. samal ajal.

KASEIIN — КАЗЕИН.

Kaseiiniturul püsib kindel seisund. Tallinnas noteeriti kaseiinihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 30. sept. endised hinnad.

Toorkaseiini I sordi hinnaks noteeriti 29 s. kg ja II sort 27 s. kg franko piimatalitus,

kusjuures toorkaseiin peab sisaldama kuivainet 36%.

Vastavalt kuivainesisaldusele võib hind kujuneda noteeringust kõrgemaks või madalamaks.

PEEKONITURG — БЕКОН.

Sealihaturul püsib nõudmine hea. Kuigi m. n. suurenes sigade pakkumine, ei rahulda see veel täielikult suurenenud nõudmist. Et täita lepingutega seotud kohustusi, tõsteti Lihaeksporti ühistapamajade poolt kokkuostetavate elussigade hinda 6—7 s. kg-lt. Nii

noteeriti Börsikomitee juures elussigade kokkuostuhinnaks 30. IX — 6. X s. a.: sead raskusega kuni 120 kg — 90 s. eluskaalu-kg ja raskemakaaluliste sigade eest — 95 s. eluskaalu-kg.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — УБОЙНЫЙ СКОТ.

Tapaloomade- ja lihaturul oli m. n. märgata tapetud sigade ja lammaste pakkumise suurenemist, kuna veiste ja vasikate pakkumine jäi endiseks. Hindades oli muutust vaid suuremate pullide ja rammusate mullikate juures, kus esines 2—3 s. tõus tapakaalu kg-lt. Teiste kaubasortide juures jäid hinnad e. n. tasemele. Tendentsi veisteil, vasikail ja sigadel püsiv, lambail nõrk.

Nädala keskmiselt maksusid hulgitüügil:

Suured pullid: rammusad 70—75 s. ja keskmised 68—70 s. kg; eluskaalu järgi 42—45 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 67—71 s., keskmised 64—67 s. ja lahjad 60—62 s. kg; eluskaalu järgi 35—39—42 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 74—82 s., rammusad 64—74 s., keskmised 55—63 s., lahjad 48—53 s. ja praak 42—45 s. kg; eluskaalu järgi 24—35—42—48 s. kg.

Mullikad: nuumatud 74—82 s., rammusad 67—72 s., keskmised 64—67 s. ja lahjad 54—58 s. kg; eluskaalu järgi 30—37—42—48 s. kg.

Vasikad tapetult ühes nahka ja pudemetega: nuumatud 110—120 s., rammusad

100—110 s., keskmised 90—95 s. ja lahjad 80—90 s. kg; eluskaalu järgi 54—63—76—87 s. kg.

Lambad tapetult ilma nahata: rammusad 115—120 s., keskmised 100—115 s. ja

lahjad 90—100 s. kg; eluskaalu järgi 53—59—63 s. kg.

Sead: noored sead 150—155 s., lihasead 145—155 s., rasvasead 155—165 s. ja vanad emised 130—140 s. kg.

TOORNAHKADE TURG — КОЖА.

Toornaahkade hinnad endiselt püsivad. 27. sept. Börsikomitee juures noteeriti toornaahkade kokkuostuhindadeks franko vastuvõtupunkt 30. IX — 6. X s. a.:

Veisenaahad, värsked I sort pulli- 120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli- 108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ning praaknahad 75 s. kg, soolatud nahad I sort pulli- 143 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, II sort pulli- 129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ning praak 90 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanaahad, I sort kõik kuivad, värsked raskusega kuni 3,0 kg kr. 5.— tk.,

II sort raskusega üle 3,0 kg ühe kg hind kr. 1.65 ning III sort praaknahad kr. 3.25 tk. Tendents selgusetu.

Lambanaahad, I sort OJ kr. 6.— tk., II sort J kr. 5.— tk., III sort L kr. 4.— tk., IV sort K kr. 3.— tk. ja V sort praaknahad kr. 1.— tk. Tendents kindel.

Hobusenaahad, sabata ja lakata, I s. soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 16.— tk., II sort soolatud nahad 10—17 kg ning värsked 12—20 kg kr. 11.— tk. ja III sort soolatud nahad alla 10 kg ja värsked nahad alla 12 kg ning kõik praaknahad kr. 6.— tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG — ЯЙЦА.

Kanamunahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 27. IX k. a. noteeriti eksportmuna hinnaks 130 s. ja siseturumunade hinnaks 100 s. kg franko kogumispunkt. Kanamunad raskusega 25—45 g noteeriti 90 s. kg franko kogumispunkt. Tendents kindel.

Tapalindude hinnad jäid samuti püsima. Nii noteeriti noorte kukkede (raskusega 0,8—1,5 kg) eluskaaluhinnaks 72 s. kg

ja vanade kanade ning kukkede (üle 1,5 kg) eluskaaluhinnaks 85 s. kg franko vastuvõtupunkt. Noteeritud hind kehtib nende lindude kohta, keda enne müügilietoomist ei sõedetud.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	14—15	Pärnus	13—15
Tartus	15	Rakveres	14—15
Valgas	15—16	Narvas	15—16

PIIMATURG — МОЛОКО.

Pimahinnad püsivad endisel tasemel. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 30. septembril s. a. Turuhindade Noteerimise Komitee juures noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 13 senti liiter; II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 senti liiter ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter.

Piimapakumine alla keskmist — nõudmine hea. Piimapakumise nõrgenemise põhjusena märgitakse loomasöödaolude tunduvalt halvenemist. Olevad pindalad ei an-

na enam küllaldaselt sööta, käestsöötisega aga ollakse tagavarade üldise vähesuse tõttu tagasihoidlik.

Väikemüügil linnade piimakauplustes ei olnud suuremaid muudatusi ja piim maksus m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	13—14
Tartus	19	15—16	—	13
Narvas	15	—	—	12
Rakveres	16	—	—	12
Pärnus	18	—	14	13
Viljandis	16	—	—	12—13
Valgas	16	—	—	12

TERAVILJATURG — ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ.

Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee Teraviljaosakonna müügipunktidesse tuleb vilja kokku rahuldaval määral. Teravilja kokkutulekut müügipunktidesse ja linnaturgudele takistab halb ilmastik. Alatiiste vilhmade tagajärjel on viljapeks raskendatud. Taliviljade peks on küll suures enamuses lõpetatud, kuid neis paigus, kus tali- ja suvilja pekstakse koos, on osalt veel ka talivilja peksmata. K. n. algul oli paiguti väiksemal määral koristada, ka suvilja. Et viljapeks toimub läbi vihma, nõuab tänavune lõikus korraldiku kuivatamist, muudu võib

villil salves minna palavaks, mis pikendab saagi kättesaamist lõpliku kujul.

Peale Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee ostajaid ka üksikud veskid vilja kokku oma kokkuostuvõrgu kaudu.

M. n. lõpul maksusid teravili ja teraviljasaadused sisemaa-linnade turgudel s. kg.

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R.-jahu	N.-jahu
Talinnas	20	28	18	18	20	30
Narvas	—	22	—	—	20	32
Tartus	16	21	16	11	17	30
Viljandis	17	21	—	—	18	30
Pärnus	17	21	16	15	18	28
Valgas	—	—	17	15	19	28
Rakveres	15	20	13	12	19	30

KARTULITURG — КАРТОФЕЛЬ.

M. n. oli juba kartulite ülesvõtmine täies hoos. Üksikuis kohtades takistasid vihmad kartulite ülesvõtmist.

Üldiselt näib, et kartulisaak kujuneb tänavu heaks. Suurte mugulate protsent on suur.

Söögikartulite kokkuvõtmine kestab väiksemal määral edasi. M. n. alustati ka seemnekartulite vastuvõtmist. Peamiselt laaditi varast kollast, mis oli varem juba võetud üles. Majasteedi vastuvõtmine veel viibib, kuna seda sorti on veel vähe võetud üles. K. n. muidugi suureneb seemnekartulite kokkuost kindlaksmääratud hindade alusel.

Varasest kollasest maksti põllumeestele enamuses 5.80—6.00 kr. kv. Majasteedi hind on 20 s. kv-lt odavam.

M. n. toodi juba nõnda palju tööstuskartuleid tärkliisvabrikuisse kokku, et nädala lõpuks kõik kolm suuremat vabrikut (Kadrinas, Rakveres ja Jõhvis) allustasid tööd.

Põllumeestele maksti tööstuskartuleist vabrikuis 20 s. tärkliise-kg. Arvestades paremate tööstuskartulite tärkliissisalduse 18—20%, saavad põllumehed 3.50—4.00 kr. kv-st.

Kartuli- ja kartulitärklishindade noteerimiskomisjoni koosolekul 30. IX 40 Börsikomitee ruumes noteeriti järgmised väljamaksumihinnad põllumeestele.

1. Söögikartul raudteejaamades 4,50 kr. kv.

2. Seemnekartul:

majasteet	—	5,10—5,70 kr. kv.
varane kollane	—	5,60—6,20 " "
bintje	—	5,60—6,20 " "
jorgi hertsog	—	5,60—6,20 " "

Seemnekartulihind 100% eksportkõlbliku valiku eest vastavalt tunnustamisklassile.

3. Tööstuskartul tärkliisvabrikus 20 s. tärkliise-kg.

Tendentz kindel.

AEDVILJATURG — ОВОЩИ.

Kõõgivilja turul rikkalikult, nõudmine rahuldav. Eriti rohkesti pakutakse lillkapsast, mistõttu selle hind on langenud. Keskmise suurusega ja mihusega lillkapsapeast nõuti 25—30 s. Tõusnud on herne- ja aedoakaunte hind. Maijaturul pakutakse praegu rikkalikult

kuul jõhvikaid ning nende hind on langenud 5 s. kg-lt võrreldes e. n., maksudes 30. IX 35 s. kg. Vähe on müügil veel pohli ning neist nõuti kuni 55 s. kg. Muude aedsaaduste hinnas ei ole märkimisväärset muudatusi võrreldes e. n.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 27. IX:

Sibulad, kuivatatud, eksportkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 21 s. kg. Tendents vaikne.

Pohlad, eksportkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 24 s. kg. Tendents kindel.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn ca 5 kg neto, plektoosides 350 s. toos. Tendents kindel.

Kurgid, soolatud, tünnides, franko Tallinn 37 s. kg. Tendents kindel.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, franko

kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 24 s. kg. Tendents kindel.

Tallinna turul maksusid 30. IX:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	200—400	Tomat	35—55
Mustikad	55—60	Hernekaunad	50—70
Pohlad	40—55	Herned, värsked	150—160
Jõhvikad	35	Aedoakaunad	50—70
Peakapsas	20	Kõrvits	25—30
Hapukapsas	40—45		s. tk.
Kaalikas	20	Lillkapsas	5—30
Porgand	20—25	Kurgid	5—15
Peet	20—25		s. kimp
Sibulad	25	Redis	2—10
Spinat	30—40	Petersel	2—3

KALATURG — РЫБА.

M. n. valitses kalakaubanduses endiselt rahuldav seisund. Müügil oli rohkesti värsket, suitsutatud kui ka soolatud kala. Peamiseks müügiobjektiks Tallinna turul oli värsked tursk. Elava nõudmise tõttu vaatamata rahuldavale saagile tõusis tursahind mõne sendi võrra: rookimata turska müüdi 18—20 s. kg, roogitult, ilma peata 25 s. kg, tursafileed 40—50 s. kg.

Kilu- ja räimesaak kujunes endiselt ebarahuldavaks, mistõttu ka nende müügihinnad püsisivad kõrgeina: kilu 120—130 s. kg, räim 65—70 s. kg ja nõrgema mihusega räim 55 s. kg.

Sisevetest tuli müügil mainimisväärse koguses ahvenat, räabit ja latikat, kuna koha ja haugi pakutakse väiksemas koguses.

Tartu kalahallis oli müügil peamiselt sisevete kala, kuna merekala, nagu kilu, räim, tursk, puudus müügil.

Suitsukalakaubanduses arenes elav tegevus. Kaupa müügil suures valikus ja rahuldava mihusega. Kohaliku tööstuse suitsuräimi müüdi 20—22 s. kümme tk, kuna väljaspoolt sissetoodud räimi pakuti 15—18 s. kümme. Suitsuturska müüdi 50—60 s. kg. Muude suitsukalade hinnad: lest 150—200 s. kg, ahven 125 s. kg, latikas 140—150 s. kg, siig 250—275 s. kg, angerjas 300—400 s. kg,

lõhe 8—14 kr. kg; praetud silmud 40 s. paar ja suitsuräabis 10 s. tükk.

Soolatud kala: räim (silik) 45—60 s. kg, siig 135—150 s. kg, tursk 35 s. kg, soolatud, kuivatatud 40—55 s. kg, latikas 120 s. kg, säinas 40 s. kg.

Tähtsamate kalasortide turuhinnad s. kg.

	Tallinnas, 28. IX	Tartus, 28. IX	Narvas, 27. IX
Lõhi, värsked,	350—380	—	310—350
Lõhi, lõigat.,	400—500	—	—
Iherus,	230—300	—	200—250
Angerjas, ränd,	250—280	—	—
Angerjas, koll.,	200—220	—	—
Koha, I valik,	130—140	90—100	100—120
Koha, II valik,	100—120	—	—
Siig,	100—130	70—85	120
Räabis,	75—80	60—65	75—80
Haug,	70—80	50—60	60—70
Latikas,	60—80	25—55	60—65
Ahven, mere,	50—60	—	40—60
Ahven, järve,	30—40	25—40	—
Kiisk,	30	—	—
Säinas,	—	33—35	60—65
Särg,	30—35	15—25	—
Linask,	70—75	55	65
Koger,	—	35—40	—
Räim,	65—70	—	60
Kilu,	120—130	—	85—90
Tursk,	18—23	—	—
Tursk, lõigat.,	25	—	—
Tursk, filee,	40—50	—	—
Lest,	70—80	—	—
Vimb,	60—70	35—40	—

„Ohiseu“ trükk Tallinnas, Pikk 42. 1940.

ESTI
RAHVUSMAAMATUNOSU
AR